

DET KONGELIGE
SOSIALDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 57

(2003–2004)

Om lov om endringer i folketrygdloven

(samleproposisjon våren 2004)

*Tilråding fra Sosialdepartementet av 2. april 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Sosialdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

I proposisjonen foreslås en materiell endring samt lovtekniske justeringer med sikte på klargjøring og forenkling. Endringene vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Forslagene gjelder:

- *Lovteknisk justering i § 8–24 om retten til å nytte egenmelding etter avbrudd av arbeidsforhold (punkt 2)*
Endringen er en konsekvens av at opptjenings-tiden for rett til sykepenger er utvidet fra to til fire uker.
- *Utbetaling av rehabiliteringspenger ved overføring av sak fra trygdekontoret til Aetat (punkt 3)*
For å unngå stans i løpende ytelser når en sak skal overføres til Aetat, foreslås det at rehabiliteringspenger kan utbetales i en begrenset periode når saken er til behandling i Aetat for vurdering av yrkesrettet attføring.
- *Lovtekniske presiseringer i bestemmelser om uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad (punkt 4):*
 - Klargjøring av at det påløper ny ventetid for rett til friinntekt ved forhøyelse av uføregraten.

- Inntektstak for mottakere av tidsbegrenset uførestønad reguleres i uførekapitlet. Henvisningen til rehabiliteringskapitlet utgår.
- Presisering av reglene om etterbetaling av tidsbegrenset uførestønad.
- *Oppdatering av innholdsfortegnelse i kapitlene 22 og 25 (punkt 5, merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget)*

2 Lovteknisk justering av folketrygdloven § 8–24 tredje ledd om rett til å nytte egenmelding etter avbrudd av arbeidsforhold

Ved lov 19. desember 2003 nr. 135 ble opptjenings-tiden for å få rett til sykepenger utvidet fra to uker til fire uker med virkning fra 1. januar 2004.

Folketrygdloven § 8–24 omhandler retten til egenmelding. Ved en inkurie ble toukersfristen i bestemmelsens tredje ledd ikke utvidet til fire uker. Departementet foreslås at dette gjøres nå. Det vises til lovforslaget. Endringen, som foreslås å tre i kraft straks, har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

3 Rehabiliteringspenger ved overføring av sak fra trygdekontoret til Aetat

3.1 Innledning

For å unngå stans i løpende ytelser når en sak skal overføres til Aetat, foreslås det at rehabiliteringspenger kan utbetales i en begrenset periode når saken er til behandling i Aetat for vurdering av yrkesrettet attføring.

3.2 Gjeldende rett

Etter folketrygdloven § 10–8 fjerde ledd kan det ytes rehabiliteringspenger i en begrenset periode før et attføringstiltak blir satt i verk dersom medlemmet fyller de medisinske vilkårene for yrkesrettet attføring i folketrygdloven § 11–5. I henhold til forskrift om rehabiliteringspenger (se forskrift av 6. juni 1997 nr. 591) kan ytelsen gis til utgangen av neste kalendermåned, dvs. mellom fem og åtte uker. Etter at vedtaket er truffet, overføres saken til Aetat som avgjør hvorvidt de øvrige vilkårene for yrkesrettet attføring er oppfylt. Dersom saken ikke er ferdigbehandlet innen perioden med rehabiliteringspenger utløper, kan det gis attføringspenger i ventetid under utredning av om attføringstiltak er nødvendig og hensiktsmessig, og deretter i ventetiden før et eventuelt tiltak blir satt i verk.

I henhold til lov 19. desember 2003 nr. 116 skal vedtaksmyndigheten etter § 11–5 med virkning fra 1. juli 2004 overføres fra trygdeetaten til Aetat.

3.3 Departementets vurdering og forslag

Gjeldende regler om rehabiliteringspenger i ventetid på attføringstiltak forutsetter at trygdekontoret har truffet et vedtak etter folketrygdloven § 11–5. Dette vedtaket ligger til grunn for Aetats videre behandling av saken. Selv om man etter de nye reglene ikke vil ha foretatt noen vurdering av de medisinske vilkårene for yrkesrettet attføring når saken overføres fra trygdekontoret til Aetat, mener departementet at man likevel bør ha en hjemmel for å gi rehabiliteringspenger i slike tilfeller. Det vil gi et uheldig signal dersom krav om yrkesrettet attføring skal medføre stans i ytelsen inntil Aetats vedtak foreligger, og vil ikke være i tråd med intensjonene om å stimulere til tidligere overgang til yrkesrettet attføring. *Det foreslås derfor at § 10–8 fjerde ledd endres slik at trygdekontoret gis hjemmel til å treffe vedtak om rehabiliteringspenger i ventetid i forbindelse med at det fremmes krav om yrkesrettet attføring.* Det er en forutsetning at vedkommende al-

lerede mottar løpende sykepenger eller rehabiliteringspenger. Andre som søker yrkesrettet attføring må henvende seg direkte til Aetat og avvente vurdering av de medisinske vilkår.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har i sine merknader til lovforslaget foreslått at rehabiliteringspenger i ventetid skal løpe fra det tidspunkt saken overføres til Aetat, og mener at å legge kravtidspunktet til grunn kan medføre stans i ytelser. Sosialdepartementet er imidlertid ikke enig i dette. Det vil bli fastsatt rutiner som sikrer at medlemmet får rimelig tid til å henvende seg til Aetat og fremme krav der. Sosialdepartementet mener at den enkelte må ta ansvar for å henvende seg til Aetat innen den fristen som er gitt. En ordning hvor en ytelse utløses uten at vedkommende fremmer krav i Aetat, anses uheldig og kan medføre en relativt lang stønadperiode uten at mottakeren henvender seg til Aetat som forutsatt. Videre legger Sosialdepartementet vekt på at kravtidspunktet vil gi Aetat noe lengre tid på å behandle saken og treffe vedtak etter § 11–5.

Det forutsettes at det utvikles gode samarbeidsrutiner mellom trygdeetaten og Aetat om saker som overføres for vurdering av yrkesrettet attføring.

Ofte vil det være aktuelt å søke om yrkesrettet attføring selv om vedkommende fortsatt er under medisinsk behandling. Dette vil være tilfellet dersom man har behov for medisinsk behandling parallelt med gjennomføring av yrkesrettet attføring. I slike saker vil medisinsk behandling ikke være det primære tiltaket. (Dersom medisinsk behandling er tilstrekkelig for å gjenopprette arbeidsevnen, vil fortsatt rehabiliteringspenger være den adekvate ytelse). For at vedkommende skal motta en ytelse som reflekterer dette, legger departementet til grunn at (fortsatte) rehabiliteringspenger i ventetid ved overføring til Aetat skal gis i medhold av den nye bestemmelsen.

I henhold til §§ 10–16 og 11–18 har en person som fyller vilkårene for hhv. rehabiliterings- eller attføringspenger og sykepenger rett til den høyeste av ytelsene. Når det gjelder personer som mottar løpende sykepenger, treffes det etter gjeldende regler vedtak om rehabiliteringspenger i ventetid etter § 10–8 når trygdekontoret har vurdert de medisinske vilkårene for attføring i § 11–5. Vedkommende mottar imidlertid den høyeste av ytelsene. Departementet forutsetter at denne praksis videreføres.

Forskriftsbestemmelsene om rehabiliteringspenger i ventetid vil bli tilpasset endringene slik at det kan gis rehabiliteringspenger i inntil 8 uker når saken overføres til Aetat for vurdering.

3.4 Overgangsregler

Flere forhold gjør at man må regne med en økt tilstrømning til Aetat. Fra 1. januar 2004 er det lovfestet plikt til å vurdere behovet for yrkesrettet attføring så tidlig som mulig under sykefravær og senest ved utløpet av sykepengeperioden. I rehabiliteringspengeperioden skal yrkesrettet attføring vurderes etter seks måneder. Samtidig er perioden man kan motta rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelser kortet ned slik at ytelsen bare kan forlenges i opptil 52 uker med unntak fra meget alvorlige sykdomstilstander eller større skader hvor den medisinske behandling tar lenger tid. Dette medfører at rehabiliteringspenger som hovedregel bare kan utbetales i opp til to år. Mange som har gått på rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene vil dermed ikke lenger ha rett til fortsatte rehabiliteringspenger og skal vurderes i forhold til yrkesrettet attføring.

På bakgrunn av den påregnede økte tilstrømning av personer som skal vurderes for yrkesrettet attføring samtidig som Aetat skal overta den medisinske vurderingen, vil det i en overgangsperiode kunne være behov for en saksbehandlingstid utover perioden som nevnt i punkt 3.3. For å sikre mot stans i ytelse på grunn av Aetats økte saksmengde, foreslås det i samråd med Arbeids- og administrasjonsdepartementet at det gis hjemmel til å fastsette en overgangsforskrift som gir mulighet for å forlenge vedtaket i en ny periode. Det forutsettes at denne overgangsordningen opphører ved utløpet av 2005.

Aetat forutsettes å gi en særskilt begrunnelse til trygdekontoret for hvorfor det er behov for en lengre saksbehandlingstid. Trygdekontoret vil da kunne forlenge perioden med rehabiliteringspenger i medhold av overgangsforskriften.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 10–8.

3.5 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen trer i kraft 1. juli 2004 og vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Departementet fastsetter overgangsregler i forskrift.

4 Lovtekniske presiseringer i bestemmelser om uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad

4.1 Presisering av i hvilke tilfeller det påløper ventetid for opptjening av friinntekt

I henhold til folketrygdloven § 12–12 første ledd skal uføregraden revurderes dersom det skjer en vesentlig endring i forhold som har betydning for inntektsevnen/arbeidsevnen. Når det er gått ett år siden ytelsen ble innvilget, kan en person ha en årlig pensjonsgivende inntekt på opptil grunnbeløpet (friinntekt) uten at uføregraden skal revurderes, se folketrygdloven § 12–12 andre ledd. Ventetiden på ett år løper ved første gangs vedtak om uførepensjon, og igjen dersom uføregraden senere forhøyes. Dersom det treffes et vedtak om lavere uføregrad skal det ikke påløpe ny ventetid.

Det foreslås en presisering i andre ledd første punktum for å tydeliggjøre at ventetiden for rett til friinntekt også gjelder ved innvilgelse av høyere uføregrad.

I henhold til tredje punktum påløper det ikke ny ventetid når tidsbegrenset uførestønad forlenges med innvilgelse av ny periode eller avløses av uførepensjon. Dersom uføregraden forhøyes i disse situasjonene, påløper det ny ventetid. Det vil imidlertid sjelden være aktuelt at vedkommende opptjener ekstra inntekt etter en slik forverring av helsesituasjonen.

Det vises til § 12–12 andre ledd i lovforslaget.

4.2 Oppretting av tekst

Folketrygdloven § 12–12 tredje til femte ledd har bestemmelser om at retten til ytelsen er i behold i perioder hvor medlemmet forsøker seg i arbeid mv. (»frysregler»). Det fremgår både av tredje og femte ledd at reglene gjelder for både uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad. Benevnelsen i tredje ledd er overflødig og foreslås opphevet. Det vises til lovforslaget.

4.3 Presisering av regler om inntektstak for mottakere av tidsbegrenset uførestønad

I forbindelse med innføring av tidsbegrenset uførestønad ble det vedtatt av Stortinget at det skal være anledning til å ha friinntekt ved siden av stønaden, se Innst. O. nr. 86 (2002–2003). I denne forbindelse ble det også innført et inntektstak i folketrygdloven § 12–12 andre ledd siste punktum slik at

ytelsen og pensjonsgivende inntekt til sammen ikke kan overstige inntektsnivået før uførhet. For uførepensjonister regnes ikke barnetillegget med, siden dette er behovsprøvet. Det standardiserte barnetillegget til mottakere av tidsbegrenset uførestønad inngår i inntektstaket. I Ot.prp. nr. 102 (2001–2002) var det lagt til grunn at mottakere av tidsbegrenset uførestønad ikke skulle ha anledning til å opptjene friinntekt ved siden av stønaden. Stønadtak for denne gruppen var forutsatt regulert på samme måte som for rehabiliteringspengemottakere, se folketrygdloven § 10–10 femte ledd. Etter denne bestemmelsen kan rehabiliteringspenger inklusive barnetillegg ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets grunnlag for rehabiliteringspenger. Bestemmelsen har for øvrig liten praktisk betydning, da stønadsmottakeren må ha et betydelig antall barn for å berøres av reglene.

Innføring av inntektstak i § 12–12 medførte en dobbeltregulering for mottakere av tidsbegrenset uførestønad. På denne bakgrunn foreslås det at henvisningen til § 10–10 femte ledd andre punktum oppheves.

Det vises til § 12–13 i lovforslaget.

4.4 Presisering av reglene om etterbetaling

Ved lov 19. desember 2003 nr. 135 (endringslov til folketrygdloven), se Ot.prp. nr. 10 (2003–2004) ble det i folketrygdloven § 22–12 innført en bestemmelse om at uførepensjon ikke skal utbetales for perioder hvor medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger, attføringspenger eller tidsbegrenset uførestønad. Begrunnelsen for endringen var bl.a. at det anses som prinsipielt uheldig å etterbetale en eventuelt overskytende pensjon for tidsrom hvor vedkommende allerede har mottatt en ytelse til livsopphold. Departementet fant det ikke nødvendig å presisere at det heller ikke skal utbetales tidsbegrenset uførestønad for perioder hvor medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger eller attføringspenger. Rikstrygdeverket har imidlertid foreslått at dette likevel presiseres i loven, og på denne bakgrunn foreslås regelen inntatt i bestemmelsen.

Det vises til § 22–12 i lovforslaget.

4.5 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks. Endringene vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

5 Merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget

Til § 8–24 tredje ledd

Bestemmelsen regulerer retten til å nytte egenmelding. Endringen i tredje ledd er en konsekvens av at opptjeningstiden for rett til sykepenger er utvidet fra to til fire uker. Se punkt 2.

Til § 10–8

Bestemmelsen har regler om rehabiliteringspenger. Endringen i *fjerde ledd* foretas på bakgrunn av at vedtaksmyndigheten etter folketrygdloven § 11–5 overføres fra trygdeetaten til Aetat, og gir mulighet til å forlenge løpende ytelser i ventetiden når saken henvises fra trygdekontoret til Aetat. Se punkt 3.

Til § 12–12

Bestemmelsen regulerer revurdering av uføregraden. I henhold til andre ledd første og tredje punktum gjelder det en ventetid på ett år etter at ytelsen ble innvilget før medlemmet kan oppebære inntekt ved siden av pensjonen uten å få redusert uføregraden. Endringen i *andre ledd* innebærer en presisering av at et vedtak om forhøyelse av uføregrad er å anse som en innvilgelse, slik at det også i slike tilfeller skal påløpe ny ventetid. I tredje til femte ledd reguleres retten til ytelse under arbeidsforsøk mv. Mottakere av tidsbegrenset uførestønad er nevnt to ganger, og endringen i innledningen i *tredje ledd* innebærer en opphevelse av overflødig tekst. Se punkt 4.1 og 4.2.

Til § 12–13

Bestemmelsen regulerer beregningen av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon. Det følger av *nr. 1 tredje ledd* at reglene om inntektstak for rehabiliteringspengemottakere i folketrygdloven § 10–10 femte ledd andre punktum også gjelder for mottakere av tidsbegrenset uførestønad. I forbindelse med behandlingen av lovforslaget om innføring av tidsbegrenset uførestønad, ble det innført en bestemmelse om inntektstak for uførepensjonister og mottakere av tidsbegrenset uførestønad i § 12–12 andre ledd siste punktum. Henvisningen til § 10–10 femte ledd andre punktum oppheves for å unngå dobbeltregulering av forholdet. Se punkt 4.3.

Til innholdsfortegnelsen i kapittel 22

§ 22–9 ble opphevet ved lov 15. juni 2001 nr. 37 uten at innholdsfortegnelsen til kapitlet ble oppdatert. Det foreslås at dette rettes opp nå ved at innholdsfortegnelsen strekpunkt 10 tas ut.

Til § 22–12

Bestemmelsen gjelder tidspunkt for utbetaling når rett til en ytelse oppstår eller opphører. *Tredje ledd* fastsetter at uførepensjon ikke skal utbetales for perioder hvor medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger, attføringspenger eller tidsbegrenset uførestønad. *Nytt andre punktum* presiserer at det samme gjelder for utbetaling av tidsbegrenset uførestønad i perioder hvor medlemmet har mottatt rehabi-

literingspenger eller attføringspenger. Se punkt 4.4.

Til innholdsfortegnelsen i kapittel 25

Ved lov 4. juli 2003 nr. 80 fikk kapittel 25 en ny § 25–10a uten at innholdsfortegnelsen til kapitlet ble oppdatert samtidig. Det foreslås at dette rettes opp ved at innholdsfortegnelsen tilføyes et nytt strekpunkt 11.

Sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i folketrygdloven.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 8–24 tredje ledd innledningen skal lyde:

Egenmelding kan likevel nyttes når vedkommende har vært i arbeid i *fire* uker etter avbruddet, dersom avbruddet skyldtes

§ 10–8 fjerde ledd skal lyde:

Det kan også ytes rehabiliteringspenger i en begrenset periode *fra det tidspunkt det er fremsatt et krav i Aetat om yrkesrettet attføring.*

§ 12–12 andre ledd første punktum skal lyde:

Når det er gått ett år siden ytelsen ble innvilget *eller uføregraden forhøyet*, kan en person ha en årlig pensjonsgivende inntekt på opptil grunnbeløpet (friinntekt) uten at uføregraden skal revurderes.

§ 12–12 tredje ledd innledningen skal lyde:

Mottakere av *uførepensjon beholder* retten til ytelsen selv om den reduseres eller faller helt bort

§ 12–13 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i § 10–10 tredje ledd, fjerde ledd og femte ledd *første og tredje punktum*, §§ 10–

11, 10–14 og 10–15 kommer tilsvarende til anvendelse på tidsbegrenset uførestønad.

I kapittel 22 skal innholdsfortegnelsen strekpunkt 10 oppheves.

§ 22–12 tredje ledd nytt andre punktum skal lyde: *Det samme gjelder ved utbetaling av tidsbegrenset uførestønad for perioder hvor medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger eller attføringspenger.*

I innholdsfortegnelsen til kapittel 25 skal nytt strekpunkt 11 lyde:

- opplysningsplikt ved saker etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere står i § 25–10a,

II

Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser

1. Endringene i folketrygdloven §§ 8–24, 12–12, 12–13 og 22–12 og endringene i innholdsfortegnelsen til kapitlene 22 og 25 trer i kraft straks.
2. Endringen i § 10–8 trer i kraft 1. juli 2004. Departementet fastsetter overgangsregler i forskrift.

